

Міщенко М. С.
кандидат психологічних наук, доцент
кафедри психології
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКА ДО НОВИХ УМОВ НАВЧАННЯ

Реформування системи освіти, яке нині відбувається в Україні, висунуло на порядок денний питання подальшої наукової розробки теоретичних і прикладних аспектів проблеми адаптації шкільної та студентської молоді до нових умов навчання. Адже, у зв'язку з появою навчальних закладів нового типу (гімназій, ліцеїв, коледжів), зміна місця навчання, особливо для підлітків, нині є типовим явищем.

Підлітковий період є складним, наповненим багатьма колізіями та труднощами, що виникають у житті молодої особистості сьогодення – підлітка.

До того ж, сам по собі підлітковий період життя характеризується вченими як період, що несе в собі потенційно високий ризик спалаху нервово-психічних і невротичних розладів, різних патологічних психічних і самотичних реакцій, акцентуацій характеру, психопатій, емоційних проблем, агресивності, депресій складнощів сексуальної адаптації, порушення поведінки (неадаптивні, дезадаптивні форми активності) тощо. Таким чином цей вік загострює й активізує необхідність корекції адаптивної діяльності підлітків.

Специфічним у підлітковому віці є прагнення якомога скоріше досягти статусу дорослої людини, самостійності. Ця установка може реалізуватися як позитивним, так і негативним засобом. Підліток може брати участь у різних видах трудової діяльності, які не вимагають спеціальної професійної підготовки, фізично доступні йому. Прагнення до новизни життєвих вражень та до лідерства дозволяє йому досягти певних успіхів і навіть особистісної самореалізації у спорті, мистецтві, художній, музичній, технічній творчості та ін.

Психолого-педагогічними дослідженнями доведено, що однією з найбільш поширених причин негативної самореалізації «важких підлітків» є їхня нездатність соціально-прийнятним способом компенсувати свою непристосованість до соціального оточення, зв'язану з низкою особистісних акцентуацій та недостатнім розвитком вольових здібностей. Важливим завданням суспільства в цьому напрямку є формування у підлітків свідомого ставлення до творчої спрямованості щодо їх життєвих орієнтацій.

Закутська Л. в своїх роботах висловлює думку про те, що успішність процесів адаптації підлітків залежать не лише від врахування педагогами їх індивідуальних особливостей, зокрема, ступені їх суспільної активності та здатності пристосування до умов нового колективу, характеру спрямованості їх активності як розумової, так і поведінкової, комунікативної, організаторської тощо, а й від їх вікових особливостей, а саме: потреби у самоствердженні, почуття дорослості, емоційної збудливості, пізнавальних потреб. До того ж, цей процес складний і відбувається у три етапи: I – етап первинного знайомства та взаємного сприйняття особистості колективом; II – реадаптація від попереднього класного колективу; III – остаточна адаптація до нового колективу. Полегшення та прискорення адаптаційного процесу підлітків, на її думку, відбувається при умові, якщо досягнуто оптимальної взаємодії систем «вчитель» – «учень», «учень» – «учень» [59, с. 105].

Отже, підлітковою період є сензитивним періодом для підвищення рівня соціально-психологічної адаптації за допомогою спеціальної системи роботи з використанням активних методів.

Список літератури:

1. Яковенко К. В. Основні аспекти адаптаційного процесу першокурсників педагогічного коледжу // Соціальна освіта: наукові дослідження. – 2013. – №1–2. – С. 101 – 107.
-